

Cykelturer i Växjötrakten

Tur 2
ca 30 km

Gårdsby-rundan

Cykelrut 2, Gårdsby-rundan
 Ca 30 km
 Sandsbro-Ekesås-Gårdsby-Gasslanda-
 Gårdsby-Vikensved-Nottedryd-Sandsbro
 Växjö Turistbyrå

Cykeltur nr 2 GÅRDSBY-rundan

Ca 30 km

Växjö- Sandsbro- Ekesås- Gårdsby- Gasslanda- Gårdsby-Vikensved- Gårdsby Stom- Notteryd- Sandsbro- Växjö

Följ cykelvägarna/skyltarna norrut genom Växjö mot **Sandsbro**. Bäst är, för denna turen, att cykla Linnégatan – Sandsbro-vägen och förbi handelsområdet Norremark ut till Sandsbro.

När Du cyklar in i **Sandsbro** cyklar du på den gamla riksvägen, norrut, Lenhovdavägen. Till vänster ser Du den nya (2006) stora genomfartsleden, väg 23. Den fyrfiliga vägen är 2 km lång och 18,5 m bred och kostade 65 milj.kr att bygga. Bitvis kantas detta stora vägbygge av den ”kinesiska muren”, bestående av huggen granitsten från Kina!
I Sandsbro finns lunchservering på **Villa Vik** och **Toftastrands kafé** med hembakta kakor och som sommartid har servering i trädgården vid **Toftasjön**.

Sjön till vänster i Sandsbro är **Helgasjön**, en av länets största sjöar, 49 km² eller nästan 5.000 hektar, ett maxdjup på 25 m och med inte mindre än 91 namngivna öar.
Helgasjön ligger 162,6 meter över havsnivån, största djupet är 25 meter och ligger väster om Stojby, här i sjöns östra del. Fina badvikar och ett rikt friluftsliv som fiske, kanoting och olika vattensporter gör sjön till ett mycket populärt utflyktsmål. Ett **Sjökort**, utarbetat av Helgasjöns Segelsällskap, finns att köpa på bl a Turistbyrån.

Tack vare **Åby sluss** vid sjöns norra ände, och därmed förbindelsen med sjösystemet norr om slussen, finns en 40 km lång farled i nord-sydlig riktning.

Kanalen Du cyklar över förbinder Helgasjön med **Toftasjön**. Orten har fått sitt namn efter ett dåtida vadställe vid **bron**, med **sand**botten.

Sandsbro har sina rötter i Gårdsby (tillhör fortfarande Gårdsby socken, som har drygt 3.200 invånare) och **Tofta by**. Den ursprungliga **bykärnan** låg vid Toftasjöns norra del. På 1820-talet började byns splittras upp och några gårdar flyttades ut.

Man kan säga att det var klädesfabrikören i Växjö, **Johannes Svahn**, som genom sina fastighetsförvärv i bygden (15 av 17 gårdar) på 1850-60-talet lade grunden till Sandsbros utveckling (se mer om honom längre fram i turen). Denna utveckling fortsatte in på 1900-talet. En **ångbåt** trafikerade kanalen och sjöarna.

1885 kom **järnvägen** mellan Växjö och Klavreström (norrut), Sandsbro fick egen hållplats. Vällbärgade Växjöbor började bygga stugor i Sandsbro nära sjöarna. 3-4 tåg gick dagligen in till Växjö. En fin sandstrand anlades.

1917 startades ett sågverk, Bäckmans såg vid Toftasjöns strand, det lades ner 1978. Konsum öppnade kring 1950 och blev kvar i ett 50-tal år.
De större villaområdena och hyreshusen har byggts sedan 1970-talet och idag är det moderna byggandet på Sandsbrohöjden, vid golfbanan, det senaste bostadsområdet. Närheten till Växjö har gjort Sandsbro till en populär stadsdel att bo i!

Tofta kanal i Sandsbro förbinder Toftasjön med Helgasjön.

Hällkiströset i Långarör är från bronsåldern, 1800-500 f.Kr. Hällkistan var en rektangulär grav av stenblock där oftast flera döda personer begravdes i olika skikt, sittandes eller liggandes, med jord emellan. Ovanpå lades stenar som sedan täcktes med jord. Det här till formen ovanliga röset har troligen varit ca 20 meter längre än vad det är idag.

I Sandsbro följer Du skyltarna (mot Helgasjön) **Hällkistevägen** – **Lövängsvägen** och **Långarörs-vägen**. Följ Långarörsvägen och cykla igenom sommarstugeområdet Långarör tills Du kommer fram till (se fornminnesskylt) ett märkligt långsträckt (i vanliga fall är dessa rösen runda) **hällkiströse** från bronsåldern, 60 m långt och 15 m brett. **Hällkistan** ligger mitt i röset.

Cykla ut på **Rottnevägen** och sväng vänster.
Eller kan Du cykla tillbaka ett stycke och svänga höger in på **Dungevägen** och följa vägen genom **villaområdet** utefter Helgasjön så långt det går och sedan svänga höger upp mot **Rottnevägen**, där tar Du sedan vänster.

Efter ca 3 km står skylt, **Ekesås**. Sväng in här och Du kommer till ett mycket vackert beläget **gravfält**. Du går igenom bokslogen och på högsta punkten av en moränrygg ligger gravfältet. Gravfältet omfattar 55 **fornlämningar** och har nyttjats av en närliggande by under **järnåldern**, 500 f.Kr.-400 e.Kr. De döda brändes vanligen på bål. De fick lerkärl och personliga tillhörigheter med sig i graven.
En bit uppåt vägen ligger **Ekesås gård**. På medeltiden och framåt tillhörde denna gården kyrkan. Gården var då sommarbostad åt Växjöbiskoparna, bl a Esaias Tegnér. Det berättas att kung **Gustav II Adolf** hade fått rapport om ett danskt anfall i Varend och på sin väg till Skåne, som då var danskt, övernattade han här i februari 1612 (Hären fick natthärbärge i Tofta by, se text nedan).

Fortsätt vägen mot **Gårdsby**. Du passerar där den en gång **smalspåriga järnvägen** gick, spåret är upprivet men

järnvägsbanken finns kvar. Du ser det strax innan det lilla **röda Hagtorpet**. Den första etappen av järnvägen stod klar 1895. Spårvidden var 89,1 cm. När tågtrafiken var som intensivast passerade inte mindre än 32 tåg/dygn! För att tidtabellen skulle hålla var man tvungen att låta tågen mötas vid **Lugnet**, hållplatsen innan **Evedal**. Sista resan med smalspårståget gick i maj 1996.

Utmed denna väg ser du små **stengärdesgårdar** som påminner om våra förfäders hårda livsvillkor. 200 miljarder kubikmeter gråsten lär ligga staplade på varandra i det småländska landskapet. Stenmurarna är många bara i Kronobergs län. De murar som ligger i skogarna här skulle kunna räcka en tredjedels varv runt jorden, detta finns dokumenterat i boken "Stenminnen", från 2008.

Konsten att lägga sten lärde sig småländska **soldater** vid bygget av **Göta Kanal**, dit många var kommenderade (som började byggas år 1810 och tog 22 år att färdigställa. 58000 soldater deltog i kanalbygget). Kunskapen tog man sedan med sig hem. De flesta stenmurar kom till under 1800-talet när bönderna genom s k **laga skifte** fick större åkrar, vilket var nödvändigt p g a den stora befolkningstillväxten. Stenarna i åkrarna bröts för hand med hjälp av **hävstänger** och släpades bort till åkerkanten. Snart blev det en konst och tävlan mellan bönderna att bygga en vacker stenmur. Stenmuren byggdes djupt så inte grunden skadades av tjälen

Snart kommer Du till Tofta. Här svänger Du vänster mot **Gårdsby**. I **Tofta by** inkvarterade **Gustav II Adolf** i februari 1612 sina soldater på väg mot

Gårdsby säteri har anor från 1300-talet. Huvudbyggnaden är uppförd i slutet av 1700-talet, flyglarna 1810.

Gårdsby - utsikt mot kyrkan. Hela byn ligger i en vacker kulturbygd.

Skåne och anfall mot danskarna. Det sägs att soldaterna fullkomligt länsade böndernas mat- och dryckesförråd! Bönderna klagade hos kungen som, som plåster på såren, gav bönderna sex års skattefrihet!

Gårdsby. Första gången namnet nämns i skrift är i ett testamente upprättat 1299 till Gårdsby kyrka. Kyrkan var under nästan tusen år medelpunkten i socknen fast dess läge idag upplevs som lite vid sidan av bebyggelsen, den gamla kyrkan låg alltså på samma plats. Befolkningen var under århundradenas lopp jämt utspridd i de tretton rotar, både **kyrkorotar** och **militära rotar**, som socknen var indelad i. En militär rote var i regel en by vars uppgift var att underhålla en soldat. Kyrkroten hade vissa skyldigheter gentemot kyrkan. En rote var ofta lika stor som en större by.

Gårdsby säteri, har anor från 1300-talet, i skrift nämns den första gången 1428. Bl a har släkterna **Bonde** och **Posse** varit ägare. Säteriet bildades 1665. Huvudbyggnaden är uppförd i slutet av 1700-talet, flyglarna 1810. Under 1800-talet byggdes arbetarbostäderna, som idag har ett stort värde i den historiska miljön.

Slakten **Rappe** utvecklade gården till ett **mönsterjordbruk** i slutet av 1700- och till mitten av 1800-talet. Bland annat infördes vändplogen och konstbevattning. Här har också funnits **betsockerfabrik** och **linberedningstillverkning**, den flyttades senare till Växjö. I början på 1800-talet fanns här en **lantmannaskola**. Man var också känd för sina fina fruktodlingar.

Efter förra sekelskiftet köpte opera-sångerskan **Christina Nilsson** egendomen

till sin brorson, hon besökte därefter ofta gården. Säteriet är idag känt för sin import och försäljning av Holstein-sperma (efter **nötdjur** av den kanadensiska rasen Holstein) genom bolaget Semex Sweden. Säteriet har också en köttdjursproduktion på ca 70 djur.

Gården som byggnadsminnesförklarades 2008, ägs idag av familjen **Gowenius**.

Cykla vidare och följ vägen mot **Rottne**. Vid de två trevägskorsningarna, håll höger mot **Gasslanda**. **Nyborgskullen** är en mycket vacker utsiktsplats inte långt från vägskelet mot **Gårdsby/Gasslanda**.

Gasslanda by är en vacker by som varit bebodd sedan **stenåldern**. Byn är högt belägen med utsikt över Gasslandasjön och Innaren. Vacker natur och en rik flora ser Du här!

Efter ett par kilometer är Du återigen vid **Gårdsby säteri**, fast på andra sidan gården!

Sväng vänster mot kyrkan, Du passerar **Vendes kanal** grävd år 1812, se minnesstenen till vänster vid bron. Kanalen, som man kan skymta till höger bakom hus och träd, gav förr drivkraft åt **kvarn** och **såg**. Sågen finns fortfarande kvar, här sågas specialsortiment och s k legosågning för skogsbrukare.

På höger sida ser du en stor röd byggnad, det är det gamla **spannmålmagasinet** som har blivit ett **hantverkshus**. Förutom möbelsnickaren **Masiza Gowenius** finns en keramiker och tre konstnärer verksamma.

Atltartavlan i Gårdsby kyrka är en av de nio stora målningarna av konstnären Bengt Nordenberg som pryder kyrkorummet.

Utsikt mot de (rosa) f d arbetarbostäderna från 1800-talet på Gårdsby säteri, idag klassad som kulturmiljö.

Strax innan kyrkan på höger sida ligger **församlingshemmet** där det hölls skola mellan åren 1864-1952. Bakom det huset ligger **sockenstugan** (numera föräldrakooperativt dagis) och den f d gamla **prästgården** (hitflyttad från Gasslanda by och numera privatbostad), uppförda under slutet av 1800-talet.

Gårdsby kyrka är en typisk s k ”Tegnérlada”, biskop Esaias Tegnér lät bygga många liknande kyrkor i stiftet på 1800-talet. Tegnér hade Gårdsby som sin prebendeförsamling, d v s han var dess kyrkoherde och fick en del av sin avlöning härifrån.

Konstnären **Bengt Nordenbergs** stora tavlor runt om i kyrkan, 9 stycken inkl **altartavlan** som målades 1882, har gjort den intressant i konstkretsar. Tavlorna skildrar olika episoder ur **Jesu liv**. Anledningen till detta antal tavlor av Nordenberg just i denna kyrka, var säkert att **fabrikör Svahn** på Villa Vik i Sandsbro stöttade den unge konstnären ekonomiskt.

Längst ner i kyrkan finns två stycken **al-frescomålningar** målade 1905 av konstnären **Sven Linnborg**. Linnborg kom från Härjedalen och var verksam som kyrkomålare vid sekelskiftet 1900. Även de runda takmålningarna i koret har Sven Linnborg målat. Fyra praktfulla **ljuskronor** tillverkade i Karlskrona skänktes till kyrkan 1889 av en anonym givare. **Dopfunten**, invigd 1965, är gjord av malmökonstnären **Thure Thörn**.

En vacker **bokskog**, kallad ”Beten”, ser man strax efter kyrkan. Den sägs vara den nordligaste självsådda bokskogen i Sverige!

Cykla vidare tills Du nästan kommer fram till **riksväg 23**. Sväng höger in på den gamla Växjövägen, en mindre grusväg som löper parallellt med riksvägen, och cykla ca 2 km. Sväng sedan vänster vid skylt **Vikensved**, du korsar riksvägen.

Här kan Du välja, om Du vill, att cykla tillbaka in till Sandsbro. Annars fortsätter Du som turen går, mot Vikensved.

Denna **byvägen** förbinder än i dag två stora vägar, riksväg 23 (mot Oskarshamn och 25 (mot Kalmar). Idag har granskogen tagit över här, även om stormen Gudrun 2005 på sina håll fällde stora områden utefter vägen.

Förr i tiden var det **bybornas kyrkväg** vid barndop och begravning i Gårdsby kyrka eller när man skulle in till ”stan” med ägg, smör och famnved. Många **grindar** måste öppnas på denna väg för här gick böndernas kor på bete.

Det var rofyllt kring denna byväg som sommartid kantades av ängsbollar, och annan blomsterfärging. I hagarna, där skällekorna gick, växte enen, björken, aspen och boken och här växte nattviol, liljekonvalj och blåklockor. Om hösten glödde lingontuvorna ute på moarna.

Sen kom en tid då vägen rätades och diken grävdes, hagarna och ängarna växte igen och granskogen tog över. Folket övergav de små torpen och flyttade till arbeten på annat håll. Sommarstugor började byggas utefter sjöarna (Toftahöjden, bl a). År 2005 slog stormen Gudrun till och återigen öppnades landskapet delvis upp.

Utefter vägen bodde vid förra sekelskiftet nästan ett par hundra personer. Många torp under **Gårdsby säteri** (som äger markerna här nästan upp till Gårdsby Stom) låg här

En gammal mossbelupen bred stengärdesgård vid gården Planen.

Torpet Vikahult är från 1870 och står kvar än idag, dock obebott.

utefter vägen, t ex **torpen Rom**, Vikahult, Jönsalyckan och Pyttet. Kring torpen växte körsbärs- päron- och äppelträd, än idag kan några enstaka exemplar skymtas vid rester av de gamla torpgrunderna.

Första huset efter skylten ”Toftahöjden” är gården ”Nybygget” eller mer känt som **”Planen”**.

Planen var förr ett torp under gården Vik i Sandsbro. Framför huset ligger en bred, vacker, mossbeklädd stenmur och vid dess slut öppnar sig en liten ”lycka” i skogen. En liten bäck, som avleder vattnet från den närbelägna gölen, rinner vid väggkanten och här har också ett mindre ställe som hette **Jönsalyckan** legat. En torpgrund finns kvar på höger sida om vägen liksom ett gammalt äppelträd som det idag klänger humle i.

Flera torp låg djupt inne i storskogen bl a **Lille Säg** och **Store Säg**, allt är numera borta. En kvarn ska ha legat där på 1700-talet.

På vänster sida om vägen vid en liten bäck, som förr var väldigt kräfterik, står några **mäktiga stenmurar**. Kanske skulle det blivit en kvarndamm som aldrig blev färdig? Ingen vet säkert.

Utefter denna vägen låg också ett flertal torp. Torpet **Vikahult**, som Du snart ser på höger sida, finns fortfarande kvar. Torpet är från 1870, och ännu in på 1900-talet prunkade trädgården runt huset av päron- och körsbärsträd, krikon och syrenbuskar. Vikahult har varit både arrendetorp och skogsarbetarebostad till Gårdsby säteri. Så sent som på 1960-talet när skogshuggaren Ture bodde här, fanns varken vatten eller lyse indraget. Men det fanns en gammal kallkälla i kanten av de forna åkrarna som försåg både Ture och de långbenta älgarna i Pyttehagen med vatten.

Just innan Gårdsbyskogen övergår i Vikensveds åkrar låg **torpet Rom**. Kvar finns endast ett par vårdträd på höger sida om vägen. En gång bredde en vacker björkskog ut sig här ner mot den **trolska Stensjön**, som var full med vita och gula näckrosor. Ugglor bodde i bergen och här fanns lämningar av gammal bokskog och blåsipporna lyste bland de stora klippblocken från istidens dagar vid fornborgen Gripeberg (som Du kan besöka lite längre fram på turen). Familjen som bodde på torpet Rom hade sitt tvätt- och bykställe vid en stor sten nere vid sjön.

Nästan mittemot torpet Rom kan man skymta en liten stengrund, där bodde **Stina i Pyttet**, som lär ha varit ogift men hade två döttrar. Markerna mot Vikasjön kallades **Pyttahagen**, vem som givit namn åt vad är osagt. Pytta-Stina flyttade sedan till **soldaten Vackers** lilla ryggåsstuga uppe på bergsryggen vid de branta stupen mot Lövsjön. Soldaten Vacker hade där även en annan kvinna så han blev väl ompysslad av sina två gummor ända till sin död.

Nu är Du framme vid **Gårdsby Stom**, där Du svänger höger mot **”Växjö 7 km”**. Gården, som byggdes 1861, tillhörde en gång stiftet (kyrkan), och byggdes med stora salar för husförhör och stora kalas. Idag bedrivs här hästavel på rid- och ardennerhästar i mindre skala.

Vägen övergår i grusväg (ett par kilometer) och med några branta och kurviga backar (ta det lugnt här!), **Stommabacken**, genom en stor (24 hektar) vacker bokskog i de s k **”Skråhallabergen”**. Skråhalla betyder, fritt tolkat, ett bergsparti med branta sneda sidor. På våren är det mycket vackert här

Rester av Gripebergs fornborg, en försvarsborg uppförd av förhistoriska bönder under bronsåldern, ca 700 år f.Kr. Under tidig vår har man en betagande utsikt mot Stensjön och Sporryds mader.

med vitsippor, ormbunkar, stensöta och harsyra som ”mattor” under bokarna.

Uppe på höjden ligger resterna av

Gripebergs fornborg .

På vänster sida står en **kulturminnesskylt** och mitt emot går stigen till fornborgen (se info-tavlan), som ligger ca 500 m från vägen i ett mycket vackert vildmarksområde högt ovanför **Stensjön** och **Toftasjön**.

Borgen, som är **Kronobergs läns enda fornborg**, uppfördes på denna otillgängliga plats som **försvarsborg** av förhistoriska bönder i trakten. År 2007 gjordes en datering av murarna. Den södra muren daterades till **ca 700 f.Kr.**, vilket är under bronsåldern. Därmed tillhör **Gripeberg den äldsta typen av fornborgar i landet**. Den västra muren daterades till 1600-talet – det är inte ovanligt att platser som denna har återanvänts i olika tidsepoker.

Borgen ligger på en plåtå med djupa förkastningsbranter, väldiga stenblock, och bergsknallar. I norra änden av borgen syns omfattande rester av uppkastade **stenvallar** som människorna för mer än 2000 år sedan lade upp och där män, kvinnor och barn sökte skydd i orostider. Utgrävningar 2009 visar att Gripeberg också kan ha haft en **religiös betydelse**. Innanför en stenvall fann arkeologerna ett pärlband av små runda stenar, vilket tyder på att det är **gravar** som finns här.

Det är en storslagen utsikt åt två håll, bl a vid grillplatsen (bakom första höjden, följ stigen) mot Stensjön nedanför.

Skogen runt omkring i reservatet är en **naturskog**, en av de få som finns kvar i södra Sverige. Bara ett fåtal gammelskogsområden i hela Småland har sådana värden som skogen vid Notteryd.

En vacker **bäck** förenar två **våtmarker**. Stora **stenblock** övervuxna med mossor av olika slag ger stöd åt **nedfallna träd**, som ger liv åt ovanliga lavar, svampar, insekter och därmed också **fåglar** som tjäder, orre, järpe, duvhök, sparvuggla, hackspett m fl.

Strax efter skylten mot fornborgen kommer Du till

Tussuddabackarna - vacker bokskog även i här! Mycket naturskönt i en sydvästslutning mot Lövsjön låg en gång ett torp som hette **”Tussudden”**, endast ruinerna av källaren på det gamla torpet och ladugårdsgrunden finns kvar. Torpet var en typisk **småländsk torpstuga** med ett rum, kammare och kök och på vinden fanns ett litet utrymme för barnen och mjölbingarna. Huset låg med gaveln intill vägkanten och med några vackra lönnar och körsbärsträd som prydnad. Utsikten mot väster över backarna mot **Lövsjön** var betagande, fortfarande är här ganska litet förändrat i naturen.

I början av 1900-talet bodde **”Emil på Tussudden”** här. Varje lördag året runt, åkte han med bonden ”August på Stommen” och hans hästskjuts till torget i Växjö med sina ägg och sitt smör. Det var i ottan de gav sig iväg och det hann bli kväll innan de kom tillbaka med sillen och handelsvarorna till den stora familjen i torpet.

Torpet, med sina 1,5 hektar mark, har en 200-årig historia; den siste brukaren flyttade 1946. Idag sköts markerna på ett omsorgsfullt sätt av Naturskyddsföreningen (Växjökretsen) med **fagning** (räfsning) av lövängen på våren och **slätter** på sommaren. Ett mycket stort antal **växtarter** (det sägs ett 30-tal arter på en kvadratmeter) finns här att upptäcka, bl a de för Växjötrakten ovanliga arterna backmåra och gråfingerört. Knotiga

Vacker vy över Toftasjön i Notteryds by.

I Notteryds gamla skola hölls det undervisning till 1962.

vildaplar och enbuskar finns också bevarade.

Ordet ”**Tuss**” kan vara lika med ”ängsull” som växer här. ”Tuss” är också ett småländskt ord för varg, kanske har det funnits sådana i dessa trakter. Sista gången (sägs det!) en varg sköts i Småland var 1868.

Nästan mittemot lite längre upp i backen, låg **Silltorpet**. Några åkrar låg det uppe på backen och en ”lycka” här och där. Det var inte mycket att försörja familjen på, men sjön och fisken i den fick hjälpa till. Området är nu instängslat för betande djur, kor och får.

Snart cyklar Du in i **Notteryds by** som ligger vackert mellan Toftasjön och Lövsjön. Flera äldre hus har renoverats och nu blivit åretruntboende.

I det röda stora huset vid sjön bodde ”**Johannes vid sjön**”, en hedersman av bästa sorten och med småländsk envishet. Därtill en god och sann berättare, sägs det. Johannes hade koll på det mesta som hände här i byarna!

Johannes var nöjd med det lilla här i livet. Han styrde och ställde, plöjde och sådde på de steniga tegarna på sin fädernegård fram till 1941, då Kronan köpte gården. Huset användes som bostad åt militära befäl så länge som den militära verksamheten pågick här fram till 1992.

Notteryds gamla skola ligger i svängen upp till vänster. Hit traskade barnen i Sandsbro de tre kilometrarna upp till skolan. I det vackra gamla huset hölls skola till 1962. Idag är det ett privatboende.

Fortsätt och cykla mot **Sandsbro**.

Snart kommer Du fram till

Glasrikets Golfklubb. 18 samt 6-hålsbana, Pay and Play, i vacker omväxlande

natur med lövskogsdungar och enebackar mellan banorna och fin utsikt över Toftasjön. Fågellivet är rikt här. Inte mindre än 59 olika fågelarter finns här och många av dem bor i de 130 holkar som satts upp av fågelklubben. Här finns också boplatser i ädellövsdungarna (ek, bok, ask m fl) för hålhäckande fågelarter som generellt sett har svårt att hitta bostäder nuförtiden.

Blir Du mat- eller kaffesugen så finns här en **cafeteria** också.

Fortsätt cykla **Fyllerydsvägen** genom villaområdet. Du kan nu välja att cykla ner mot Sandsbrovägen (här finns, som tidigare nämnts, Toftastrands **café** med hembakta kakor och sommartid servering i trädgården vid Toftasjön) eller vika av åt vänster in på **cykelvägen** vid grönområdet **efter Åkervägen**. Denna cykelvägen leder Dig förbi Norrastugan och in på Gamla Norrvägen, förbi Larmcentralen vid Norrtullgatan. Tittar Du sedan upp till vänster så ser Du **biskopsgården Östrabo** som byggdes på 1790-talet. Där finns också två röda flyglar samt biskop Tegnér's ”dass” bevarat, det är det toppiga lilla röda huset bakom vänstra flygelbyggnaden.

Har Du fortsatt genom Sandsbro bort till Toftastrands Hotell & Café, skymtar Du strax efter hotellet på höger sida **Villa Vik** (gult hus), den berömda operasångerskan **Christina Nilssons** bostad som hon köpte 1906. De första 10 åren var Villa Vik hennes sommarbostad, sedan bodde hon där permanent till sin död, 1921. Villa Vik sköttes om av hennes husföreståndarinna, som såg till att kokerskor och jungfrur fanns på plats när grevinnan skulle komma hem på somrarna från sin utlandsvistelse. Vid hennes död 1921 (hon dog 78 år gammal på Stadshotellet i Växjö, dit hon flyttat in med egen stor och ovanlig säng)

I huset vid Toftasjöns strand bodde ”Johannes vid sjön”.
Idag är huset charmfullt renoverat.

När den berömda operasångerskan Christina Nilsson köpte Villa Vik i Sandsbro 1906, såg huset ut som på detta gamla vykort.

Interiört finns några gamla delar kvar där man idag kan njuta av en måltid eller konferera – med samma fantastiska läge invid Toftasjön.

ärvde hushållerskan och en sällskapsdam till Christina, Villa Vik. Även Storön i Toftasjön ingick i arvet. Men hon efterlämnade också en för den tiden mycket stor **förmögenhet** på nästan tre miljoner kronor. En stor del av pengarna gick till donationer, bl a till **Musikaliska Akademien**.

Christina Nilsson ligger begravd i ett eget **mausoleum** på Tegnérkyrkogården i Växjö. Innan hon fick sin gravplats där, stod hon lik (balsamerad) i två år i det egna lilla kapellet på tomten invid Toftasjön.

Mer om Christina Nilsson och hennes liv kan du läsa i **Biltur 5**, Sydvästra Värendturen.

Villa Vik har byggts till och ägs idag av **Toftastrands Hotell**. I denna miljö hålls konferenser, fester, musikevenemang mm.

Granne med Villa Vik ligger **gården Vik**, den vita mangårdsbyggnaden vid sjön. Det var klädesfabrikören **Johannes Swahn** i Växjö som på 1860-talet hade köpt större delen av Tofta by och skiftat gårdarna. Här lät han bygga gården Vik samt Villa Vik, som senare, 1906, skulle bli Christina Nilssons sommarbostad. Den berömde konstnären **Bengt Nordenberg** (hans tavlor såg Du i Gårdsby kyrka) bodde tidvis hos fabrikören Swahn här på gården Vik, där han hade sin ateljé på logen.

VÄXJÖ KOMMUN

Informationsavdelningen

Text: Ingela Bernstein-Svensson
1999. Reviderad 2011.

Med reservation för ev. ändringar.

Källor: Bygdens folk, hembygdsskrifter, facklitteratur, tidningsartiklar mm.

Eftertryck förbjöds.

Praktiska upplysningar:

(med reservation för ev. ändringar)

Toftastrands Hotell & Konditori,

samt **Villa Viks matsalar**

Sandsbro, helårsöppet.

Tel. 0470-652 90

www.villavik.se

Glasrikets Cafeteria

Sandsbro, öppet 1maj - 30sept.

Tel. 0470-653 48

www.glasriketsgk.se